

การตั้งครรรค์แทนในทัศนะพระพุทธศาสนาเถรวาท

Surrogacy in Theravada Buddhism

พระมหาจิววัฒน์ กนตวณโณ*

Phramaha Chiravat Kantawanṇo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Email: kitsriya9635@gmail.com

Received : May 5, 2020

Revised : August 5, 2020

Accepted : August 23, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตั้งครรรค์แทนในทัศนะพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการศึกษาวិจัยพบว่า ปัญหาการตั้งครรรค์แทน เป็นปัญหาสังคมที่เริ่มมีผลกระทบมากยิ่งขึ้น ทุกภาคส่วนควรมีนโยบายในการป้องกัน และให้ทราบถึงผลกระทบที่มีต่อผู้มาขอตั้งครรรค์แทนและผู้รับตั้งครรรค์แทน ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาทางด้านสิทธิ และปัญหาด้านการซื้อขายเด็ก ล้วนนำไปสู่ผลกระทบต่อสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

พระพุทธศาสนาไม่ได้คัดค้าน หรือเห็นด้วย ว่าขัดต่อหลักคำสอนของศาสนา ทว่าการกระทำนั้นประกอบด้วยเจตนาบริสุทธิ์ทั้งฝ่ายที่ต้องการมีบุตรและผู้ที่ทำหน้าที่ตั้งครรรค์แทน เพราะถือว่าเป็นการช่วยเหลือผู้อื่นให้สมปรารถนา แสดงออกถึงความมีเมตตา กรุณา ปัญหาสำคัญของ “การตั้งครรรค์แทน” คือ ความท้าทาย ระหว่าง “คุณค่า” ทางด้านจิตใจ และ “มูลค่า” ทางด้านเศรษฐกิจ สมดุลและความลงตัว ของ “การตั้งครรรค์แทน” ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านจริยธรรม หรือปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นประเด็นข้อกฎหมาย จึงอยู่ที่การออกกฎหมาย ที่สอดคล้องตรงกับ “เทคโนโลยี” ซึ่งเปลี่ยนแปลงระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องตรงกับ “กระแสโลกาภิวัตน์” ซึ่งเทคโนโลยีต่าง ๆ กำลังเข้ามามีบทบาท “ทำลายล้าง” ธุรกิจต่าง ๆ ซึ่ง “ธุรกิจตั้งครรรค์แทน” เอง ก็ตกอยู่ใต้กระแสการทำลายล้างของเทคโนโลยีเชิงนวัตกรรมทันสมัยต่าง ๆ เช่นกัน ไม่แตกต่างจากธุรกิจอื่น ๆ ดังนั้น สมดุลระหว่าง “คุณค่า” ทางจิตใจ กับ “มูลค่า” ที่เป็นตัวเงิน สร้างงาน จ้างงาน และทำให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้รับเงินค่าตอบแทนอย่างมีความสุข จึงเป็นเรื่องที่ต้อง “สมดุล” โดยยึดหลัก “ทางสายกลาง” ของพระพุทธศาสนา ไปปรับใช้ใน “การตั้งครรรค์แทน” ให้ถูกต้องชอบธรรมต่อไป

คำสำคัญ : กระบวนการกำเนิด; การตั้งครรรค์แทน; พระพุทธศาสนา

* พระมหาจิววัฒน์ กนตวณโณ, ผศ.ดร., Phramaha Chiravat Kantawanṇo, Asst.Prof.Ph.D.

Abstract

This research is to study surrogacy in the perspective in Theravada Buddhism. The result of the research was found that the problem of surrogacy is the social problem more increasing to impact. All sectors should have the policy to solution and to be known the impact to both of the one who is the surrogate and the one to be pregnant in direct and indirect way. Especially, the issue of right and the problem of trade in children lead to the impact to society inescapably.

Buddhism does not agree or does agree that it is against the principles, but the action with the purify intention in both of one who wish children and one who is a surrogate, it holds that helping the other fulfil their wish, it expresses as the loving-kindness and compassion. The important problem of surrogacy is the challenge between “mental value” and “economic value”, which it is balance of surrogacy. It is no matter the ethical problem or the human right problem that is the legal issue. The bill of the law corresponds to the Technology which change the regulations to correlate with the Globalization. Many technologies are entering the role for destroying businesses. The business on surrogacy is also under the destructive flow of innovative technologies as well as other businesses. So the balance of mental value and the economic value are the creators of job and make the related person get paid with happiness. Therefore, it is the necessity of balance by holding the principle of the Middle Way in Buddhism to apply to surrogacy righteously.

Keywords: The Process of Birth; Surrogacy; Buddhism

บทนำ

ในสังคมไทยบิดามารดา เสมือนเป็นพระอรหันต์ของลูก เพราะนอกจากท่านจะเป็นผู้ให้กำเนิดแล้ว ท่านยังอบรมเลี้ยงดู และสั่งสอนสิ่งดีงามให้กับเราจนได้อีกสมญาหนึ่งว่า พ่อแม่เป็นเสมือนครูคนแรกของลูก^๑ ดังนั้น การให้กำเนิด หรือการให้ชีวิตแก่ลูกจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งใหญ่มากกว่าสิ่งอื่นใดที่บุคคลกลุ่มอื่นจะให้แก่เราได้ แต่ในปัจจุบันการมีบุตรเป็นปัญหาใหญ่สำหรับผู้ไม่สามารถมีบุตรได้ด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม

^๑ ส.ส. (ไทย) ๑๕/๕๓/๖๘.

จึงต้องใช้วิทยาการสมัยใหม่ทางการแพทย์ที่เรียกว่า การให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน หรือการอุ้มบุญโดยใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์แบบต่างๆ^๒

ถึงแม้การตั้งครรภ์แทน จะเป็นทางออกของปัญหาของการช่วยเหลือให้ครอบครัว ที่มีปัญหาในการมีบุตรได้มีบุตรไว้สืบสกุล จากการศึกษาวิจัยหลายครั้งพบว่า การตั้งครรภ์แทน นำมาสู่ปัญหาทางสังคมตามมามากมาย เช่น การลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เสมือนเป็นเพียงสินค้า ความขัดแย้งเรื่องสิทธิในการเลี้ยงดูบุตร การทำแท้งเมื่อเด็กพิการ ตลอดจนการค้ำมนุษย์ นอกจากนี้ ยังนำมาซึ่งข้อถกเถียง ซึ่งเป็นพื้นฐานและยังหาข้อยุติไม่ได้ เช่น ใครเป็นแม่ของทารก ระหว่างผู้ที่ตั้งครรภ์หรือเจ้าของเชื้ออสุจิและไข่ หรือผู้ว่าจ้างให้ตั้งครรภ์แทน

ปัญหาการตั้งครรภ์แทน ในสังคมไทย เป็นปัญหาเนื่องจากคนในสังคมไทยส่วนหนึ่งเห็นว่าผู้ทำหน้าที่ตั้งครรภ์แทน ได้รับการว่าจ้างให้ตั้งครรภ์แทน การกระทำในลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งที่ชั่ว ไม่ถูก ไม่ควร ผิดจริยธรรม เข้าข่ายการค้ำมนุษย์ ผิดกฎหมาย ผิดจารีต ประเพณี และศีลธรรมอันดีงามของสังคมไทยสำหรับพุทธศาสนาเถรวาทได้ให้มุมมองเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่าหากผู้ทำหน้าที่รับจ้างตั้งครรภ์แทน กระทำลงโดยมีเจตนาที่เกิดจากอกุศลมูล ๓ อย่าง ได้แก่ โลภะ ความอยากได้ โทสะ ความคิดประทุษร้าย โมหะ ความหลง และ เมื่อพิจารณาตามสภาวะแล้วเห็นว่า เป็นสภาพที่ไม่เกื้อกูลแก่ชีวิตจิตใจ ไม่ทำให้จิตสบายปลอดภัย ผ่องใส สมบูรณ์ การกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ชั่ว ไม่ถูก ไม่ควร จัดอยู่ในประเภทของการทำผิดจริยธรรม

ประเด็นปัญหาการตั้งครรภ์แทน(อุ้มบุญ) หากวิเคราะห์ผ่านมุมมองของพุทธจริยศาสตร์ ในพุทธศาสนาเถรวาท แบ่งออกเป็น ๓ ประเด็นหลัก ได้แก่ (๑) ประเด็นมุมมองของนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา (๒) ประเด็นมุมมองของนักวิชาการการแพทย์ (๓) ประเด็นมุมมองของนักวิชาการด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน ต่อแนวคิดที่เห็นแย้งกันเกี่ยวกับปัญหาการตั้งครรภ์แทน ในสังคมไทย ซึ่งแต่ละประเด็นจะได้ศึกษาตามลำดับดังนี้

๑. ประเด็นปัญหาการตั้งครรภ์แทน มุมมองของพุทธศาสนาเถรวาท กล่าวถึงข้อประพฤติกปฏิบัติเกี่ยวกับกฎศีลธรรม หรือหลักการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละสังคม จริยธรรมของคนในสังคมไทยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น การวิเคราะห์คำกล่าวที่ว่า “การตั้งครรภ์แทนผิดจริยธรรม” จึงควรใช้จริยธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นฐานในการวิเคราะห์

๒. ประเด็นมุมมองของนักวิชาการการแพทย์ เกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมของแพทย์เริ่มขึ้นอยู่กับจิตใจของแพทย์ตามหลักจริยธรรมของแพทย์ที่ถือกันว่า “แพทย์ต้องไม่ประกอบวิชาชีพของตนด้วย

^๒ น.พ.โอภาส เศรษฐบุตร, “เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ (Assisted reproductive technology)”, ออนไลน์, แหล่งที่มา: <http://www.med.cmu.ac.th/dept/obgyn/๒๐๑๑/index.php?option=comcontent&view> [๓ มกราคม ๒๕๖๒].

อิทธิพลแรงจูงใจ แห่งเจตนาที่จะหาผลกำไร”^๓ เพราะสาเหตุสำคัญที่ทำให้แพทย์ใช้ความรู้ไปในทางที่ทำให้เกิดปัญหานั้นล้วนเป็นไปตามโลกาภิวัตน์ ที่ครอบงำโลก หรือปัญหาการโฆษณา และการใช้ข่าวสารเพื่อหาผลประโยชน์จากข้อมูลต่างๆ และปัญหาเรื่องเทคโนโลยีที่ซับซ้อน เพราะความก้าวหน้าทำให้มนุษย์สามารถประดิษฐ์อุปกรณ์เทคโนโลยีมาใช้มากมาย ทำให้เรามีเครื่องมือที่ก้าวหน้า แต่มนุษย์รวมทั้งแพทย์และนักวิทยาศาสตร์ทั้งหลายก็ยังไม่รู้ความจริงของธรรมชาติไม่เพียงพอ ยังรู้ไม่เท่าทันความจริงของชีวิต โดยเฉพาะผลกระทบ ในกรณีการตั้งครุฑแทน ทำให้เกิดปัญหาการแสวงหาผลประโยชน์จากความต้องการดังกล่าวและทำให้ความเป็นแพทย์ที่มีลักษณะของความช่วยเหลือ ความเมตตาสูญหายไป หรือในกรณีที่แพทย์อาจจะมีเจตนาดีอยากให้ทุกฝ่ายมีความสุข แต่ด้วยไม่เข้าใจเทคโนโลยีว่าได้ทำลายชีวิตหรือสร้างปัญหาให้กับเด็กที่เกิดขึ้น และกลายเป็นปัญหาสังคมตามมา

๓. ประเด็นมุมมองของนักวิชาการด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน จากประเด็นปัญหาด้านกฎหมายที่ทำให้เห็นว่า “การตั้งครุฑแทน” ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยช่วงเวลาดังกล่าวมิใช่เป็นปัญหาเรื่อง “การทำผิดกฎหมาย” แต่เป็นปัญหา เรื่อง “การขาดกฎหมาย” ที่จะนำมาใช้ดำเนินการในปัญหาที่เกิดจากการตั้งครุฑแทนหรือเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายที่มีอยู่ในสังคมไทยขณะนั้นยังไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับกรณีของการตั้งครุฑแทนให้ครอบคลุมไปถึงทารกที่อยู่ในครรภ์ของคุณแม่ผู้ทำหน้าที่ตั้งครุฑแทน จึงไม่สามารถเอาผิดกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตั้งครุฑแทนได้

เมื่อสังคมไทยยังขาดบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการอุ้มบุญที่มีความชัดเจน ทัศนะของคนกลุ่มที่เห็นว่า “การตั้งครุฑแทนเป็นสิ่งผิดกฎหมาย” หากพิจารณาในแง่จริยศาสตร์แล้วจะเห็นว่ายังเป็นทัศนะที่เลื่อนลอย และหละหลวม เพราะไม่ได้อธิบายว่าผิดกฎหมายนั้นหมายความว่าอะไร ผิดกฎหมายฉบับไหน มาตราใด และที่บอกว่ามีความผิดเช่นนั้นยังขาดหลักฐานและเหตุผลมาอธิบายสนับสนุนทัศนะที่แสดงไว้ให้มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้น ทัศนะของคนกลุ่มที่เห็นว่า “การอุ้มบุญเป็นสิ่งผิดกฎหมาย” จึงมีน้ำหนักค่อนข้างน้อย

เมื่อสังคมไทยยังขาดบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการตั้งครุฑแทนที่มีความชัดเจน ทัศนะที่ว่า “การตั้งครุฑแทนไม่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย” หากพิจารณาในแง่จริยศาสตร์แล้วจะเห็นว่ายังเป็นทัศนะที่ไม่เลื่อนลอย ไม่หละหลวม เพราะได้อธิบายว่า การตั้งครุฑแทน ไม่เป็นสิ่งผิดกฎหมายนั้นหมายความว่าอะไร พร้อมกับได้นำหลักฐานซึ่งได้แก่กฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มาอธิบายสนับสนุนทัศนะที่แสดงไว้ได้อย่างน่าเชื่อถือ ทัศนะของคนกลุ่มที่เห็นว่า “การตั้งครุฑแทนไม่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย” จึงมีน้ำหนักค่อนข้างมาก

^๓ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๕๑).

เพื่อให้เห็นทั้งทัศนะของฝ่ายสนับสนุนและทัศนะของฝ่ายแย้ง ผู้วิจัยจึงนำเอาทัศนะทั้งสองฝ่ายมาเปรียบเทียบให้เห็นตามตาราง ดังนี้

ดังตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนะของฝ่ายสนับสนุนและทัศนะฝ่ายแย้ง

ข้อที่	ทัศนะของฝ่ายสนับสนุน	ทัศนะของฝ่ายแย้ง
๑	เป็นปัญหาด้านกฎหมาย	เป็นปัญหาด้านกฎหมาย
๒	มีกฎหมายที่กำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำที่เกิดจากการตั้งครุฑแทน	ยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดลักษณะความผิดให้ครอบคลุมการกระทำที่เกิดจากการตั้งครุฑแทน
๓	เป็นปัญหาของการทำผิดกฎหมาย	เป็นปัญหาของการทำผิดกฎหมาย

ในช่วงหลัง มีบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการตั้งครุฑแทน สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยได้หยิบยกปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการตั้งครุฑแทน มาถกเถียงในทางจริยศาสตร์บ้างแล้ว การถกเถียงกันในประเด็นทางกฎหมายดังกล่าวก็ได้ข้อยุติ ได้ทำให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการร่างกฎหมายการตั้งครุฑแทนขึ้นมา ดังนั้น วันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ อย่างเป็นทางการ เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ ประเด็นที่ต้องนำมาวิเคราะห์ต่อไป คือ อะไรคือเหตุผลต้องมีกฎหมายนี้ กฎหมายนี้แก้ปัญหาอะไร แต่ละประเด็นจะได้นำมาวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

อะไรคือเหตุผลต้องมีกฎหมายนี้ จากเหตุผลหลักของการประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้สรุปสาระสำคัญได้ ๒ ประการ คือ

๑. เหตุผลด้านการแพทย์ ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีทางการแพทย์ในการบำบัดรักษาภาวะการมีบุตรยากสามารถช่วยให้ผู้ที่มิบุตรยากมีบุตรได้ง่ายขึ้นโดยการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ในปัจจุบันสามีและภรรยาซึ่งประสงค์จะมีบุตรแต่หญิงผู้เป็นภรรยาประสบปัญหาการมีบุตรยาก สาเหตุอาจมาจากมีโรคบางอย่างที่ทำให้ไม่สามารถมีบุตรได้ มีภาวะที่ทำให้ตัวอ่อนไม่ฝังตัวในมดลูก ภาวะไร้มดลูก หรือมดลูกมีความผิดปกติใด ๆ ที่ทำให้ไม่สามารถเป็นที่อาศัยของตัวอ่อนได้ เป็นต้น ดังนั้นเมื่อต้องการมีบุตรไว้เป็นทายาทมาสืบตระกูลหรือไว้พึ่งพิงดูแลครอบครัวในยามที่ตนเองแก่ชรา จึงต้องอาศัยความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีทางการแพทย์ในการบำบัดรักษาภาวะการมีบุตรยากสามารถช่วยให้ผู้ที่มีภาวะการมีบุตรยากมีบุตรได้โดยการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์เข้ามาช่วย แต่ปัจจุบันได้มีผู้แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการให้บริการเกี่ยวกับเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. เหตุผลด้านกฎหมาย จากบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันในเรื่องความเป็นบิดามารดาที่ขอบด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ไม่สอดคล้อง

กับความสัมพันธ์ในทางพันธุกรรม ดังนั้น เพื่อให้เกิดเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องนี้จึงเห็นควรได้นำความรู้เกี่ยวกับ DNA ในการพิสูจน์ พ่อ แม่ ลูก มากล่าวไว้ในที่นี้ด้วย ดังนี้ DNA ย่อมาจาก deoxyribonucleic acid เป็นสารพันธุกรรม ที่พบอยู่ในนิวเคลียสของเซลล์ทุกเซลล์ในร่างกาย ได้รับถ่ายทอดครึ่งหนึ่งมาจากพ่อ และอีกครึ่งหนึ่งจากแม่ ซึ่งจะไม่ซ้ำกันยกเว้นในกรณีแฝดที่มาจากไข่และอสุจิตัวเดียวกัน หรือที่เรียกว่าแฝดแท้ันเอง และพี่น้อง พ่อแม่เดียวกันก็จะมีดีเอ็นเอที่ไม่เหมือนกันด้วย เรานำเอาความไม่เหมือนกันนี้ ใช้ประโยชน์ทางด้านนิติเวชได้ ซึ่งนิยมกันเอามาใช้ในการพิสูจน์ตัวบุคคลนั่นเอง ที่นี้เราจะรู้ได้อย่างไรว่าใครเป็นใครประการแรกเราต้องเก็บตัวอย่าง DNA ของผู้ที่ต้องการจะพิสูจน์เสียก่อน ซึ่งสามารถเก็บตัวอย่างได้หลายชิ้นส่วน เช่น เลือด เนื้อเยื่อ, กระดูก, เส้นผม ฟัน เป็นต้น จากนั้นเราก็เก็บตัวอย่าง DNA จากพ่อและแม่ มาทำการ match ข้อมูล หรือการเทียบข้อมูลนั่นเอง^๔

จากเหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายการตั้งครุฑแทนนี้ทำให้ทราบว่า บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น (ก่อนมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘) ไม่สอดคล้องกับความสัมพันธ์ในทางพันธุกรรม ในเรื่องความเป็นบิดามารดาที่ขอด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิดจากเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ สังคมไทยในช่วงดังกล่าวยังขาดบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการตั้งครุฑแทนที่มีความชัดเจนไว้เป็นการเฉพาะ เมื่อจะดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้เกี่ยวข้องจึงต้องใช้กฎหมายอื่นแทน และหันเข้ามาทางพระพุทธรูปศาสนาว่ามีคำตอบเรื่องนี้อย่างไร จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้มีความสนใจที่จะศึกษาการตั้งครุฑแทนในทศนะพระพุทธรูปศาสนาเถรวาท ในประเด็นดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการให้กำเนิดโดยใช้วิธีการตั้งครุฑแทน

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงเอกสารเป็นหลักในการศึกษาและรวบรวมข้อมูล มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความเป็นแม่จากแนวคิดการตั้งครุฑแทน

๒. ขอบเขตด้านเอกสาร

การวิจัยนี้ มุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary source) ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา อнуฎีกา และปกรณ์วิเสส และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary source) ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ เอกสาร หนังสือพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

^๔ Pobpad, “ตรวจ DNA เรื่องสำคัญที่ควรรู้”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://labkhai.myreadyweb.com/article/category-104600.html>. [๒๓ มกราคม ๒๕๖๒].

๓. ขอบเขตด้านประชากร

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่อิงเกณฑ์เชิงบรรทัดฐาน Normative) ที่เน้นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive) โดยได้ศึกษาจากหนังสือ ตำราวิชาการ เอกสารและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการการแพทย์ รวมถึงด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ทราบถึงมุมมองต่อการตัดสินใจว่า ใครควรเป็นแม่ของเด็กที่เกิดจากกระบวนการตั้งครรภ์แทน และเพื่อให้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหา ในการตั้งครรภ์แทนในประเทศ มีความสอดคล้องกับหลักการทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

๑. นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา

๑. พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส รศ.,ดร. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ มจร.

๒. ศ. (พิเศษ) ร้อยโท ดร.บรรจบ บรรณรุจิ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตวิทยาลัย มจร.

๓. ศ.ดร.อุทิศ ศิริวรรณ อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการโครงการปริญญาเอก

๒. นักวิชาการการแพทย์

๑. ศ.ดร.นพ.เกรียงศักดิ์ วารีแสงทิพย์อาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล

๒. ดร.นพ.บรรพต ตันธีรวงศ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรสันติศึกษา มจร.

๓. ผศ.ดร.จุฑามาศ วารีแสงทิพย์ อาจารย์พิเศษ คณะพุทธศาสตร์ มจร.

๓. นักวิชาการด้านกฎหมายและสิทธิมนุษยชน

๑. ดร.สุภาพรณณ เพิ่มพูล อาจารย์พิเศษ คณะพุทธศาสตร์ มจร.

๒. ดร.ณัฐนันท์ สุดประเสริฐ อาจารย์พิเศษ คณะพุทธศาสตร์ มจร.

๓. น.ส.ทองพูล บัวศรี นักพัฒนาเด็กและเยาวชน,นักวิจัยอิสระประเด็นเด็กและสตรี มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก (ครูหุ่ย)

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่มุ่งเน้นการศึกษาวิจัยจากเอกสาร และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในปัญหาการวิจัย มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary sources) โดยวิธีเก็บข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้แก่ หนังสือ ตำราวิชาการ งานนิพนธ์ของนักวิชาการร่วมสมัย และเอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้อง

๒. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) พระสงฆ์ นักวิชาการทางด้านศาสนา และ นายแพทย์ นักกฎหมาย ในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านกฎหมาย การแพทย์และ ศาสนา หลักพุทธจริยธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท และบทวิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมกับแนวทางการ แก้ปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทย

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เน้นการสืบค้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎก คัมภีร์ ทางพระพุทธศาสนาและเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลนั้น เน้นวิธีการแสวงหาความรู้ ในด้านที่เกี่ยวกับปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านกฎหมาย การแพทย์และ ศาสนา หลักพุทธจริยธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท และบทวิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมกับแนวทางการ แก้ปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทย

๓.๑ แบบบันทึกเอกสาร ที่พัฒนาจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้บันทึกรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการอุ้มบุญในสังคมไทยด้านกฎหมาย การแพทย์และศาสนา หลักพุทธจริยธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท และบทวิเคราะห์การตั้งครุฑแทนในทัศนะพระพุทธศาสนา เถรวาทในสังคมไทย

๓.๒ แบบสัมภาษณ์ ที่พัฒนาขึ้นจากเอกสาร รายงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลปัญหา การอุ้มบุญในสังคมไทยด้านกฎหมาย การแพทย์และศาสนา หลักพุทธจริยธรรมในพุทธศาสนาเถรวาท และบทวิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมกับแนวทางการแก้ปัญหาการตั้งครุฑแทนในสังคมไทย

๔. การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลนี้ได้ทำไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยมีการตรวจสอบทันทีว่า ข้อมูลที่เก็บด้วยการบันทึก และสัมภาษณ์ มีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริง มากน้อยเพียงใดหรือไม่ อย่างไร

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้จัดเก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ในแต่ละประเด็นอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วก็จะนำข้อมูลมาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ เรียงลำดับตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ต่อจากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยได้จัดระบบ หมวดหมู่ของการวิเคราะห์เรียงตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลวิจัย

การตั้งครุฑแทนในทัศนะพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น แบ่งออกเป็น ๒ ด้าน ประกอบด้วย

๑. **หลักความจริง** คือ “ศาสตร์ว่าด้วยความจริงแท้” ในความหมายของลัทธิจิตนิยมกับ วัตถุนิยม ซึ่ง “ความจริงแท้” ในความหมายของลัทธิจิตนิยม คือ “จิต มโน วิญญาณ” ความจริงแท้ ในความหมายของลัทธิวัตถุนิยมคือ “สสาร อะตอม หรือ ธาตุ ๔” แต่พระพุทธศาสนาไม่ได้พูดถึงความ จริงแท้อย่างที่ลัทธิทั้ง ๒ ได้นำเสนอเอาไว้ ทว่าแนวคิดอภิปริชญาในทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับ “การตั้งครุฑแทน” ได้แก่ “กรรม กิเลส วิบาก” “ไตรลักษณ์” “ปฏิจจสมุปบาท” “ขันธ ๕” เป็นต้น

๒. หลักจริยศาสตร์ คือ หลักความประพฤติดี ชั่ว ควร ไม่ควร ถูก ไม่ถูก เหมาะ ไม่เหมาะ ดี ชั่ว แนวคิดการอุ้มบุญ สัมพันธ์ตรงกับ “หลักคฤหัสถ์ธรรมะ ๔ ประการกล่าวคือ อตถิสฺส มีเงินใช้ โภคิสฺส ได้ใช้เงิน อนนฺนสฺส มีเงินใช้หนี้ และอนวัชชสฺส ทำงานที่เป็นสัมมาชีพ”

การตั้งครุฑแทนแผ่นดิน “ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน” การตั้งครุฑแทนในทัศนะพระพุทธศาสนาเถรวาท หลักใหญ่ใจความสำคัญ เป็นเรื่องของ “พันธกรรม” “ความรู้สึกรักเป็นแม่” และ “การตั้งครุฑในเชิงพาณิชย์” ซึ่งมาทดแทน “การตั้งครุฑธรรมชาติ” ด้วย “เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการตั้งครุฑ” “การอัลตราซาวด์” “การเจริญพันธุ์ข้ามแดน” ประเด็นสำคัญที่จะชี้ชัดว่า “การตั้งครุฑแทน” เป็นสิ่งที่ผิดจริยธรรมหรือไม่? หลักในการตัดสินคือ “การกระทำ” ดังกล่าวเป็นบุญ หรือเป็นบาป เท่าที่ตรวจสอบไม่ปรากฏเรื่องราว “การตั้งครุฑแทน” เป็นหลักฐานชัดเจนในคัมภีร์พุทธศาสนาขั้นต้นคือพระไตรปิฎก

แต่จะพิจารณาความโดยอนุमानและเทียบเคียง โดยใช้หลัก “เศรษฐกิจ” ในการตัดสินความถูกต้องหรือความผิด จะใช้ “หลักกฎหมาย” ในการกำกับดูแลกระบวนการ “การตั้งครุฑแทน” โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ชอบธรรม เป็นธรรม ของ “ธุรกิจอุ้มบุญ” เป็นหลักใหญ่ใจความสำคัญ เมื่อพิจารณาประเด็นดังกล่าว การตั้งครุฑแทนถ้าผู้เกี่ยวข้องทำตามกฎหมายและปฏิบัติตามสัญญาที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายตกลงกันอย่างเคร่งครัด และปฏิบัติตามหลักการค้าเสรี ไม่เอาไรต์เอาเปรียบ จ่ายค่าตอบแทนสมน้ำสมเนื้อตามหลักการงานที่เน้นความเสมอภาค เป็นธรรม และทำธุรกิจการตั้งครุฑแทนตามหลักธรรมาภิบาลก็ไม่ผิดหลักจริยธรรม แต่อย่างไร เพราะธุรกิจการตั้งครุฑแทนไม่ทำให้ใครเจ็บ ไม่ทำให้ใครตาย มีแต่ “สมหวัง” และ “สมประโยชน์” ตามแนวคิด “กาเหว่าเอย ไช้ไว้ให้แม่กาฟัก” ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี “เศรษฐกิจการรับตั้งครุฑระหว่างประเทศและการตลาดโลก” และแนวคิด “การใช้อัลตราซาวด์”

สรุปสาเหตุและผลกระทบของการตั้งครุฑแทนที่มีต่อสังคมไทย คือ สาเหตุมาจากแนวคิดทางด้านสังคมที่ชีวิตมีความต้องการเอาชีวิตรอด และต้องการสืบเผ่าพันธุ์ ตามความคิดนี้ทำให้มนุษย์สร้างสังคมขึ้น และการจะมีสังคมได้ต้องเริ่มต้นจากการที่คนจะอยู่กันเป็นครอบครัว เป็นการสร้างสังคมบนฐานของความต่างทางเพศ เป็นการพยายามเรียนรู้กันและกันระหว่างสามีภรรยาและลูก ซึ่งมีผลกระทบตามมาว่า หากมีเพียงสามี ภรรยา แต่ไม่มีลูกก็ไม่เกิดความสมบูรณ์ขึ้น และการอยู่ร่วมกันแบบไม่สมบูรณ์ก็ทำให้เกิดความสมบูรณ์ สาเหตุทางการแพทย์ แม้การตั้งครุฑแทนจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องทำให้มีบุตรไว้สืบสกุล เป็นการลดปัญหาการมีภริยาน้อย ลดความแตกร้างในชีวิตครอบครัว ทำให้ชีวิตครอบครัวสมบูรณ์ขึ้น เป็นความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์

ประเด็นมุมมองของพุทธจริยศาสตร์กับปัญหาการตั้งครุฑแทนในสังคมไทย จัดเนื้อหาแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น สรุปได้ดังนี้

๑. พุทธจริยศาสตร์ระดับต้น คือ ศิลห่า มาตรฐานจริยธรรมสังคมไทย ศิลห่าถือได้ว่าเป็นจริยธรรมพื้นฐานในพระพุทธศาสนาและเป็นเกณฑ์สำหรับวินิจฉัยปัญหาพุทธจริยธรรมในสังคมไทย ความเป็นมา

ของศีลห้าในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับภิกษุ ถึงจุดมุ่งหมายศีลห้าในพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิส่วนบุคคล ทั้งสิทธิในตัวเอง สิทธิในทรัพย์สิน และสิ่งที่เขารักใคร่ผูกพัน ศีลห้าในฐานะจริยธรรมพื้นฐานในพระพุทธศาสนา คือ เป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่ผู้นับถือพระพุทธศาสนาจะต้องมีเนื้อหาของศีลห้า แต่ละข้อเป็นหลักการพื้นฐานที่จะทำให้สังคมมีความสงบ และเกิดสันติสุขได้ ทัศนะของพระพุทธศาสนาเห็นว่า หากสังคมใดขาดศีลห้าเพียงข้อหนึ่งข้อใด ก็จะทำให้คนในสังคมขาดสันติสุข ศีลห้าคือเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวินิจฉัยปัญหาพุทธจริยธรรมในสังคมไทย

๒. การทำผิดศีลห้าในพระพุทธศาสนา การพิจารณาว่าการกระทำเช่นไรผิดศีลห้าให้น่าองค์ประกอบของการทำผิดศีลห้าแต่ละข้อมาใช้เป็นเกณฑ์วินิจฉัยตัดสิน ซึ่งแบ่งได้เป็นสองส่วน ดังนี้ คือ ส่วนแรกเป็นข้อห้ามมิให้ละเมิดคนอื่น ซึ่งปรากฏชัดอยู่ในศีลข้อที่หนึ่ง ข้อที่สอง และข้อที่สาม ส่วนที่สอง เป็นข้อห้ามมิให้ละเมิดตนเองและผู้อื่น ปรากฏชัดอยู่ในศีลข้อที่สี่ และข้อที่ห้า การพิจารณาว่าการกระทำเช่นไรผิดศีลห้าข้อใด นอกจากจะดูว่าเข้าตามเกณฑ์องค์ประกอบของศีลห้าในข้อนั้นหรือไม่แล้ว ยังต้องใช้หลักเกณฑ์เรื่องเจตนาที่เป็นกุศลหรืออกุศลร่วมพิจารณาวินิจฉัยด้วย

๓. ทัศนะพื้นฐานเกี่ยวกับการตั้งครุฑแทน ประเด็นที่นำมาใช้ในการพิจารณา ได้แก่ (๑) ทัศนะพื้นฐานด้านกฎหมายของประเทศไทย จากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ การกำหนดสถานะความเป็นบิดามารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิดโดยอาศัยการอุ้มบุญ และ เป็นการควบคุมการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์การแพทย์เกี่ยวกับตัวอ่อนและเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ เพื่อมิให้มีการนำตัวอ่อนและเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ไปใช้แสวงหาประโยชน์ตนและผู้อื่นในทางที่ไม่ถูกต้อง (๒) ทัศนะพื้นฐานทางการแพทย์ ซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ผู้รับบริการทางการแพทย์ ถือว่าเป็นผู้ป่วยที่ต้องการบำบัดรักษาจากแพทย์ ผู้ให้บริการทางการแพทย์ ถือว่าเป็นผู้มีหน้าที่ต้องให้การบำบัดรักษาเพื่อให้ผู้ป่วยให้หายจากโรค หากสามารถทำได้ประสบผลสำเร็จ ผู้ป่วยหายจากความเป็นโรคแล้ว แพทย์ก็มีความยินดีและมีความสุข (๓) ทัศนะพื้นฐานของพระพุทธศาสนา สมัยพุทธกาลยังไม่พบว่า ได้มีการนำเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์มาใช้ จึงไม่พบว่ามีกรณีการตั้งครุฑแทนในสมัยนั้น ทัศนะของพระพุทธศาสนาถือว่า มนุษย์ปกติทั่วไปจะตั้งครุฑได้ต้องมีองค์ประกอบสาม ประการ คือ ชายและหญิงมีเพศสัมพันธ์กัน หญิงอยู่ในวัยที่จะให้กำเนิดทารกได้ แล มีคันธัพพะปรากฏ (ปฏิสนธิวิญญาน) พระพุทธศาสนามีได้มีข้อห้ามหรือสนับสนุนเกี่ยวกับการตั้งครุฑแทน

สรุปเกณฑ์ตัดสินจริยธรรม ที่นำมาใช้มีสามเกณฑ์ คือ (๑) เกณฑ์องค์ประกอบการทำผิดศีลห้าแต่ละข้อ (๒) เกณฑ์หลัก คือ ความเป็นกุศลหรือเป็นอกุศล และ (๓) เกณฑ์ร่วม คือ ไข่มโนธรรม ความยอมรับของวิญญู ลักษณะและผลของการกระทำ หากคู่สามีและภริยาผู้ต้องการมีบุตรด้วยการตั้งครุฑแทน หญิงผู้ทำหน้าที่ตั้งครุฑแทน และแพทย์หรือผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมการตั้งครุฑแทน

มิได้ทำผิดศีลห้าแต่ละข้อ ทำด้วยจิตเป็นกุศล มีเจตนาที่เกิดจากกุศลมูล คือ อโลภะ โทสะ โมหะ เป็นสภาพเกื้อกูลแก่ชีวิตจิตใจ มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นสิ่งที่บัณฑิตชนชั้นขมสรรเสริญ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขทั้งแก่ตนและผู้อื่น การกระทำดังกล่าวนี้ ทักษะพุทธจริยศาสตร์ ถือว่า “ไม่ผิดจริยธรรม” ตรงกันข้ามหากทำด้วยจิตเป็นอกุศล มีเจตนาที่เกิดจากกุศลมูล คือ โลภะ โทสะ โมหะ ไม่เป็นสภาพเกื้อกูลแก่ชีวิตจิตใจ ไม่มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ไม่เป็นสิ่งที่บัณฑิตชนสรรเสริญ เป็นไปเพื่อเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขทั้งแก่ตนและผู้อื่น ทักษะพุทธจริยศาสตร์ ถือว่า “ผิดจริยธรรม”

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยนี้ สรุปได้ว่า ต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ คือ ต้องมีมาตรการทางกฎหมายมหาชน โดยต้องจัดตั้ง “คณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์” (กคพ.) และ “องค์กรผู้จัดให้มีการตั้งครรภ์แทน” เพื่อกำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ทางกฎหมาย อีกทั้งควรบัญญัติให้มีผลย้อนหลังแก่เด็กที่เกิดก่อนการบังคับใช้กฎหมายนี้ด้วย ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายเอกชน ควรกำหนดให้คู่สมรสที่ต้องการมีบุตรเป็นบิดาและมารดา โดยชอบด้วยกฎหมายตามหลักพันธุกรรมที่แท้จริง ต้องบัญญัติให้นำเรื่องครอบครัวและมรดกมาใช้โดยอนุโลมในกฎหมายมาตรการควบคุมทางกฎหมาย ให้ครอบคลุมทั้งผู้ประกอบการวิชาชีพทางการแพทย์และสถานบริการทางการแพทย์ รวมถึงการห้ามโฆษณา ห้ามกระทำการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนในกรณีตั้งครรภ์แทนด้วย และมาตรการบังคับทางกฎหมาย ควรกำหนดมาตรการบังคับทางแพ่ง โดยนำเรื่องการอุปการะเลี้ยงดู จนกว่าจะบรรลุนิติภาวะ มาใช้กับผู้ปฏิบัติผิดกฎหมายตั้งครรภ์แทน และมาตรการบังคับทางอาญา ควรกำหนดบทลงโทษจำคุกแก่ผู้ฝ่าฝืน และนำเรื่องโทษปรับมาใช้สำหรับสถานบริการเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ด้วย

๒. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปปฏิบัติ

หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำรูปแบบ และแนวทางการแก้ปัญหาการตั้งครรภ์แทน ปัญหาของสถาบันทางครอบครัว ปัญหาสิทธิของผู้เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์แทน และเด็กที่เกิดมา การซื้อขายเด็ก โดยเฉพาะภาครัฐ ควรศึกษาปัญหาจากกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและมีการตรากฎหมาย ลูกในการพิจารณาปัญหาด้านจริยธรรมทางสังคม และจัดทำแผนการศึกษาเรื่องเทคโนโลยีการเจริญพันธุ์ การตั้งครรภ์แทน รวมถึงคุณค่าทางศีลธรรมอันดีในการเป็นพ่อและแม่ในรายวิชาของหมวดการศึกษาสังคม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยเรื่อง “การตั้งครุฑแทนในทศนะพระพุทธรูปศาสนาเถรวาท” นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการตั้งครุฑแทนในสังคมไทยทางด้านกฎหมาย จริยธรรมทางการแพทย์ และจริยธรรมทางพระพุทธรูปศาสนา ฉะนั้น จึงขอเสนอแนะหัวข้อให้ผู้สนใจทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ทำต่อไป ดังนี้

๑. บทบาทพระพุทธรูปศาสนาเถรวาทกับการแก้ปัญหาการตั้งครุฑแทน
๒. การบูรณาการหลักการทางศาสนาพุทธ คริสต์ เพื่อแก้ปัญหาปัญหาการตั้งครุฑแทน
๓. คุณค่าแท้-คุณค่าเทียมของความเป็นบิดามารดากับสถานะทางศีลธรรมในปัญหาการตั้งครุฑแทน

บรรณานุกรม

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓-๒๕๓๔.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก, ๒๕๕๑.

_____. พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๙.

สมภาร พรหมทา. พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสเภณี การทำแท้งและการอุณยฆาต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

เว็บไซต์

น.พ.โอภาส เศรษฐบุตร. “เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ (Assisted reproductive technology)”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.med.cmu.ac.th/dept/obgyn/๒๐๑๑> [๓ มกราคม ๒๕๖๒]. [index.php?option=comcontent&view](http://www.med.cmu.ac.th/dept/obgyn/๒๐๑๑/index.php?option=comcontent&view) [๓ มกราคม ๒๕๖๒].

Pobpad. “ตรวจ DNA เรื่องสำคัญที่ควรรู้”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://labkhai.myreadyweb.com/article/category-104600.html>. [๒๓ มกราคม ๒๕๖๒].